

Učiteljski Tovariš.

~~~~~
List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dne vsakega meseca, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr.
za pol leta 1 gold. 30 kr.

Tečaj X. V Ljubljani 15. avgusta 1870.

List 16.

Brezserčnežu.

Poleg verta prék vodice
Raste mlada jablana,
In po njenih šibkih vejah
Drobna tičica skakljá.

Tužno gleda prazno gnezdo
In prepéva tak miló,
Da topí se sèrce moje
In solzí se mi okó.

Oj, ti človek brezi sèrca,
Ki si vmoril njeni rod,
Tebe s šibo ostro kaznil
Sam nebéški bo Gospod!

Jože Prosén.

Misli o učiteljih. *)

Kakor se nahajajo dobre in velike glave za vsako umetnijo in obertnijo, tako najdemo tudi rojene učitelje, t. j. take, katerim je pravi takt za strahovanje prirojen, katerim nič ali celo malo truda prizadene storiti, da veje v njih šoli pravi duh; taki znajo tudi v tuji šoli v otrocih buditi pravo življenje — ne gledé na to, da otroci novega učitelja raji poslušajo, ker novina vabi — tako, da domači učitelj svojo šolo komaj spozná. To niso taki učitelji, ki bi nam morali odgovorni biti za svoje ravnanje, od katerih bi se mogli učiti, kako se mora prav ravnati; oni ne morejo in ne znajo drugače, vse to jim je tako rekoč po natornem nagibu lastno, da znajo z vsakim migljajem, z vsako besedo pri otrocih tako znameniti mir napraviti. Oni se čudijo, kedar slišijo simtértje prav poštenega in pridnega učitelja tožiti, da mu naj več truda prizadene, otroke v pravem strahu in

---

*) Iz letnega sporočila černomeljske šole.

miru obderžati. Ako nam tudi povejo, kako v tej ali drugi reči ravnaajo, jih vendar ne moremo posnemati, kedar sami poskušamo; naj boljšega, kar jim je prirojeno, nam ne morejo dati, ne dopovedati. Oni morebiti še ne poznajo, kaj imajo, misleči, da ima vsak od nature vse to, kar ga dela pravega učitelja. Ako bi bilo mogoče videti njih duševno zlogo, kako dela, po tem bi si lahko drug pridni pa slabe glave izpeljal navode, po katerih bi lahko kaj enacega dosegl.

Nočem pa tukaj pokazati, da se lahko to doseže in da se učitelj mnogo dobrega navadi, ako obiskuje veliko šol, česar pa ne more vsak storiti; kažem samo, na kateri način, po katerih pripomočkih, mislih in mnenjih more učitelj, kateri spozná, da ni na pravi poti, dospeti do edino blagovitega strahovanja iz ljubezni in resnobo.

Tak učitelj se mora prav terdno prepričati, kar ga že skušnja uči, da vedno ropotanje, oestro svarjenje nič ne pomaga, in da otroče serce tako oterpne, da se že komaj zmeni, ali se razsaja, ali sladko govori. Kar je rečeno o besedi, veljá tudi o palici, ko o vsakdanjem pripomočku, strah in spoštovanje naglo obuditi; pa palice se malo bojijo, in kdor jo rabi, ta ima od otrok sovraštvo namesto spoštovanja pričakovati. Otrok se namreč dá okregati, oestro posvariti, posluša dolgo učenje lepih nauk, še celó tepsti se dá, ali pri vsem tem on od svojih misel ne odstopi in ostane terdovratno pri svojem mnenji, ter misli po svojem krivem prepričanju, da se mu ko človeku godi krivica; vzrok tega krivega mnenja pa je, ker njega in učitelja ne veže ljubezen in spoštovanje. Ker se otrok zaveda ko podložnega, mora voljno prejeti, naj bo že svarjenje oestro opominovanje, ali tudi tepenje, — pa pri vsem tem svojih misel kar nič ne spremeni, ker vedno napčno misli, da se mu krivica godí, in kmalu mu spet pride na um, svojega grozovitneža, kakor si misli učitelj, razjeziti; neprijetne ure kmalu pozabi.

Ko se učitelj terdno prepriča in dobro premisli, da z ravno omenjenim ravnanjem nič ne opravi, naj si prizadeva, svoje delovanje pri učencih prav spoznati in misliti, kako bi mogel dobro stanje pri otrocih doseči in vtrditi. Tako znanje, ki si ga sam pridobi, je neprecenljivo. Kdor svoj poklic visoko ceni, kdor je zanj prav vnet, ne bo slabo opravljal svoje službe. Kdor pomisli, da nima ne deržava, ne cerkev

drajše reči, kakor so njemu izročeni mali; kdor prevdari, da očetje in matere nič željnije ne pričakujejo in nimajo slajšega upanja, kakor svoje otroke srečne videti, da so za boljši in srečniši zárod vsi dobri ljudje vneti, kar je vse v učiteljevi roki, ki ima otroke izrežati in podučevati; kdor tako misli o mladini in ima svoje delovanje vedno pred očmi, temu ne bo nobena reč pretežavna, nobena ovira prevelika, da bi je ne premagal v prid sebi izročene mladosti.

Tako mora misliti vsak, kdor hoče zapustiti staro, priljubljeno pot navade in hoditi po pravi poti, svojemu cilju naproti. Pa mora tudi, kakor je bilo rečeno, prav spoznati, po katerih sredkih mu je mogoče otrokom v prid delati. On več ne sme misliti, da je otrokom že dosti v prid delal, če je z ojstrimi kazni dosegel, da otroci o pravem času prihajajo v šolo, da se vsak useda na svoje mesto in da zopet v redu odhajajo. Vse to je res veliko vredno, in marsikteri učitelj bi si želel, to doseči, pa, ako se otrok tega vnanjega reda ne privadi iz ljubezni do učitelja, iz ljubezni do reda in natančnosti, in zato, ker ga dolžnost veže, temuč če otrok to dela le iz strahu, bi vender le rad drugače delal, kakor hitro se mu prilika ponudi. Prizadeva si sicer, dokler v šolo hodi, tega reda, ali za prihodnje življenje si nič ne pridobi, ker pozneje nima ojstrega pravilnika. Ko se tedaj učitelj prepriča, da strah, ki izhaja iz ojstrosti, nima teka, kedar se prepriča, kako imenitno je njegovo delo, kedar prav živo čuti, da si le z ljubeznijo more pridobiti serca svojih malih, le z ljubeznijo, ki vedno enaka ostane, more otrokom v časni in večni prid delati, — po tem naj se pa vpraša: „Kako si pridobiš pri otrocih ljubezen, zaupanje in spoštovanje?“

Palica naj se zlomi, in naj se je nihče več ne spominja v šoli. Le sirovost sme in tudi mora učitelj oestro kaznovati; pa take sirovosti je lažje obvarovati, kakor pa dostojno kaznovati; dostikrat se pa tudi ne dá obvarovati, če si tudi učitelj še toliko prizadeva, in take bi bilo naj boljše izključiti iz šole, ko bi se dalo to povsod izpeljati, ali naj se pa vsaj pokličejo starši, katerim naj učitelj previdno vse razloži.

(Konec prih.)